

REZUMATE

Volumul IV, Nr. 2(8) /2013

Articole științifice

TEORIE, ISTORIE ȘI CRITICĂ LITERARĂ

Relația teandrică și metamorfozele ei estetice în poezia metafizică românească dintre cele două războaie

Sorin Ivan

Rezumat:

Relația dintre om și Dumnezeu este o temă poetică puternică și fecundă, care marchează poezia românească dintre cele două războaie mondiale. Ea constituie o temă majoră a poezilor grupați în jurul revistei „Gândirea”, pe fondul curentului literar și spiritual al ortodoxismului, în special pentru poeți precum Nichifor Crainic, Vasile Voiculescu, Ion Pillat. Un caz special este Tudor Arghezi, unul dintre cei mai mari poeți ai literaturii române. Relația teandrică este o temă constantă la acești poeți, pe care o situează, cel puțin în anumite epoci, în centrul operei lor. La Arghezi, ea constituie axa însăși a existenței și poeziei lui. Modelul arhetipal al comunicării omului cu Dumnezeu sunt *Psalmii* Vechiului Testament. Poezia ortodoxistă păstrează spiritul psalmilor, în poeme care afirmă, laudă, roagă pe Dumnezeu, luminate din interior de lumina credinței și a speranței. Uneori, aceste poeme ating accente mistice (Voiculescu), în obiectivări estetice remarcabile. Arghezi recuperează specia biblică a psalmului în poezia modernistă românească și o consacră ca specie cu un mare potențial poetic. Psalmii lui nu au în comun cu psalmii davidici decât modul adresării om – Dumnezeu, fiind, în spirit, la antipodul acestora. Psalmii lui Arghezi traduc poetic experiența ontologică și gnoseologică a omului care îl caută pe Dumnezeu, îi imploră răspunsul, care își dorește să creadă, dar pe un fundament rațional. Credința argheziană are nevoie de certitudini, certitudini care nu vin niciodată. Psalmii lui Arghezi sunt poeme ale căutării lui Dumnezeu, o căutare fără răspuns. Relația teandrică în universul arghezian se traduce prin singurătate și părăsire, prin spaima și disperarea omului în fața morții și a neantului, prin reproș, revoltă, violență, blasfemie, nihilism, stări și atitudini extreme ale acestuia în raport cu dumnezeirea. În cazul lui Arghezi, intensitatea tragică a experienței existențiale generează efecte remarcabile în plan estetic, prin poeme care sunt capodopere ale poeziei românești și universale.

Cuvinte-cheie: relație teandrică, comunicare, comuniune, psalm, misticism, nihilism, metamorfoze estetice

Rescrierea prozei. O abordare neovictoriană

Ecaterina Oana Brîndaș

Rezumat:

Fascinația multidimensională a lumii contemporane pentru trecut este reflectată și în proliferarea așa-numitelor romane neovictoriene. Asistăm la o creștere a numărului de scriitori care contribuie activ la propagarea acestei fascinații prin recrearea perioadei victoriene în proza lor. Prezentul articol surprinde câteva dintre principalele scrieri neovictoriene, precum și modalitățile în care acestea (re)exploarează, (re)construiesc sau (re)imaginează literatura victoriană.

Cuvinte-cheie: neovictorianism, tendințe, rescrieri, romane, victorianism

Masculinitatea eșuată în *Epicoene* și *Volpone* de Ben Jonson

Wisam Kh. Abdul Jabbar

Rezumat:

Această lucrare examinează reprezentările renașcentiste ale masculinității eșuate în două dintre piesele semnate de Ben Jonson, *Epicoene* și *Volpone*. Jonson folosește comedia neagră pentru a lua în derâdere cele mai severe și mai respectabile subiecte de gen. El răstoarnă aspectele imaginii ideale renașcentiste a masculinității, modelată de o societate patriarhală ce construiește masculinitatea în relație cu genul, dorința sexuală și statutul social. Prezentul studiu explorează felul în care Jonson folosește subtil două caracteristici ale umorului negru, mai precis amuzamentul prin repulsie și plăcerea prin glume spirituale spre a ridiculiza falsele idealuri ale imaginarului bărbăției din Renaștere.

Cuvinte-cheie: comedie neagră, Ben Jonson, masculinitate, gen, Renaștere

Mit și tragedie, fatalitate și eșec în destinul personajului realist – *Ion* de Liviu Rebreanu

Liliana Danciu

Rezumat:

Acest studiu propune o cheie inedită de interpretare pentru un roman considerat clasic în literatura română prin faptul că pare a nu mai avea nimic nou de oferit ca semnificații. Cu toate acestea, o operă valoroasă nu poate fi epuizată, ci, dimpotrivă, va naște, dincolo de timp, noi interpretări și controverse. O astfel de operă este *Ion* de Liviu Rebreanu, care nu e un simplu roman țărănesc, și, chiar dacă este, acest „roman țărănesc” oferă în prezent filoaie de semnificații neexploatate tocmai în această direcție. Ion este privit în acest studiu în dimensiunea sa grandioasă, mitologică, actant ce participă inconștient la marea dramă cosmică, erou civilizator ce imită gestul sacru al zeului la facerea lumii, asigurând astfel perpetuarea existenței în ciclul etern al vieții și al morții, de atunci și până în prezent.

Cuvinte-cheie: mit, Marduk, seceră, pământ, erou civilizator, Zeița Mamă, cerc

Instrumente critice ale „Celei de-a treia culturi”

Cornelia Coșer

Rezumat:

Aplicabilitatea instrumentelor tehnice la textele literare în vederea aprecierii lor critice a fost deja demonstrată. Totuși, articolul de față este prima încercare de folosire a unor asemenea instrumente în afara domeniului literaturii SF, pentru o abordare a literaturii situate dincolo de granițele genului menționat. Modelul ENV și operatorul STC, ambii dezvoltăți în cadrul teoriei rezolvării problemelor inventive, sunt folosiți aici pentru studiul genurilor literare, pentru construcția și deconstrucția etichetărilor critice aplicate anterior. Ele s-au dovedit a fi unelte eficiente într-o manieră mai puțin partinitoare decât critica tradițională.

Cuvinte-cheie: TRIZ, OTSM, ENV, STC, genuri literare

Dicționarul electronic de pronunție. Un ajutor pentru cel ce învață engleza?

Rodica Hanga Calciu

Rezumat:

Dicționarele de pronunție din sec. al XI-lea – fie că e vorba de *EPD* sau de *LPD* – includ tipurile principale de pronunțare atât pentru engleza britanică, cât și pentru engleza americană. Dicționarele includ și un disc-audio. Analiza a 76 de cuvinte cu pronunție multiplă din dicționarul de pronunție *Longman Pronunciation Dictionary* (ediția a 3-a) demonstrează că există o neconcordanță între transcrierea în alfabetul fonetic internațional (IPA) și varianta audio înregistrată. Bogăția de informații conținută în acest dicționar pare să-l complice pe ucenicul în limbi străine.

Cuvinte-cheie: dicționar electronic, pronunție, alfabet fonetic internațional, variante, neconcordanță, elev/student străin, studiu empiric, sondaj de opinie

Noua limbă a Turnului Babel Engleza – deschideri și provocări în comunicare și cunoaștere

Sorin Ivan

Rezumat:

Lumea globalizată de astăzi este Noul Turn Babel al umanității. Acesta reactualizează în conștiința colectivă memoria unității civilizației de dinainte de colaps. Unitatea s-a manifestat, esențial, prin limba comună și a fost distrusă odată cu încurcarea limbilor, ca sancțiune divină. Memoria unității se manifestă și în tendința civilizației actuale de refacere a unității lingvistice a umanității. Primul pas spre această unitate a fost făcut: limba engleză a devenit, prin evoluția istoriei și a civilizației, o limbă de circulație internațională, vorbită pe tot globul. Engleza este astăzi limba întregii planete, o *lingua franca*, care transcende diversitatea lingvistică și care face posibilă unitatea lingvistică și unitatea în diversitate. Este limba lumii globalizate, limba Noului Turn Babel. Cunoașterea limbii engleze, competențele de comunicare în engleză la nivel de proficiență reprezintă astăzi o necesitate nu numai subiectivă, ci și obiectivă. Engleza este limba comunicării universale, instrumentul global de comunicare, deci cunoașterea ei devine o obligație pentru comunicarea la nivelul persoanelor, instituțiilor, organizațiilor, la nivel național și internațional. În condițiile în care cea mai mare parte din cunoașterea lumii este exprimată în engleză, aceasta fiind și limba ICT, limba engleză constituie o poartă deschisă spre universul cunoașterii, un univers vast, în expansiune. Cunoașterea limbii engleze, prin urmare, oferă beneficii și deschideri esențiale în comunicare și cunoaștere. Studiarea englezei în condiții de eficiență, pragmatism și performanță rămâne o provocare fundamentală pentru sistemele de învățământ, pentru instituțiile de învățământ superior din Europa și din lume. Este o provocare majoră în procesul de realizare a Societății Cunoașterii în lumea globalizată.

Cuvinte-cheie: Turnul Babel, lumea globalizată, diversitate și unitate lingvistică, limba comună, limba engleză, comunicare, cunoaștere

O posibilă teoretizare a strategiei de reabilitare a centrului istoric Sibiu într-o perspectivă postmodernă

Guttman Szabolcs-István

Rezumat:

Centrul istoric sibian este un exemplu grăitor pentru complexitatea și generozitatea spațiului urban medieval, bine păstrat până în prezent. Dincolo de „stări” și „gânduri” bune privind înțelegerea locului moștenit, documentațiile și proiectele de regenerare urbană au primit în Sibiu o dată limită „2007”. „Acțiunea” de testare și punere în practică a strategiilor complexe de reabilitare urbană face ca centrul istoric din Sibiu să devină un prim model, postmodern, din România.

Diagramele lui Patrick Geddes, privind teoriile urbanismului și ale vieții reale pot fi un instrument de lucru eficient, inclusiv în domeniul reabilitării urbane, pentru verificările strategiilor propuse, respectiv pentru realizările efective în acest domeniu. Diagrama lui Geddes arată evoluția cadrului construit în spirala vieții, de la FAPTE, prin STĂRI și GÂNDURI, la ACȚIUNE. Propunem în acest sens o incursiune teoretică în metodele de revitalizare a Spiritului Locului (Genius Loci) sibian.

Cuvinte-cheie: urbanism, diagramele Geddes, Spiritul Locului, perspectivă postmodernă, interdisciplinaritate

Tradiția religioasă și comunitatea de credință

Mihai Handaric

Rezumat:

În acest articol este discutată relația dintre tradiția religioasă și comunitatea de credință care o împărtășește. Bazat pe definiția pe care o dă tradiției, autorul intenționează să demonstreze că tradiția are rolul principal în ceea ce privește influențarea comportamentului membrilor comunității de credință.

În susținerea acestui punct de vedere, a fost inspirat de modelul propus în cartea lui Alasdair MacIntyre, *Three Rival Versions of a Moral Enquiry: Encyclopedia, Genealogy, and Tradition* (Nôtre Dame Ind.: University of Nôtre Dame Press, 1990).

Autorul are însă o abordare diferită, încercând să arate că tradiția îndeplinește rolul principal în influențarea acțiunilor umane, împreună cu alți factori, cum ar fi: rațiunea, numită de MacIntyre „abordarea enciclopedică”, și apelarea la forță sau „abordarea genealogică”, cum o numește același cercetător.

Cuvinte-cheie: Tradiție, influență, comunitate, MacIntyre, metodă enciclopedică, metodă genealogică

Mâna și expresivitatea corporală

Liana-Cecilia Bărbos

Rezumat:

De-a lungul timpului, corpul a fost intens semnificat, modelat și reglementat socio-cultural de fiecare dată când s-a ivit prilejul instalării unei noi episteme. Fiecare societate desfășoară, în relație cu un moment istoric dat și în conformitate cu propria viziune asupra lumii, un travaliu de înțelegere și de asumare a corporalității. În lucrarea de față, ne propunem să trasăm câteva dintre liniile de forță ale raportului

corp – artă – realitate din perspectiva așezării corporalității într-un sistem coerent, integrator. Mai mult, vom deplasa accentul de la întreg la parte, mai exact de la corp spre mână, deoarece fiind unul dintre centrii compoziționali puternici, mâna e capabilă să dezvolte în plastică o constelație de gesturi și comportamente, veritabile chei de lectură.

Cuvinte-cheie: mână, expresivitate, centrii compoziționali, chei de lectură

Călătorie în adâncurile unui popor-continent... Teoria civilizatoare și gândirea identitară latino-americană a secolului XIX

Alina Țiței

Rezumat:

Rod al unui proces mixt esențialist-constructivist, identitatea latino-americană nu poate fi gândită decât în termenii dialecticii *Eu ≠ Celălalt*, transpusă geografic și ideologic în antinomiile *Europa ≠ America* și *civilizație ≠ barbarie*. Lucrarea de față își propune astfel să demonstreze, pe scurt, că în pofida eforturilor de a o califica drept puristă, identitatea etnico-rasială, în speță, resimte intens atât influența factorului indigen, cât și pe aceea a factorului european. Există neîndoiește un substrat indo-iberic-african la temelia identității, care, în mod cert, nu poate fi exclus ori ignorat, însă suntem de părere că elementele etnice și rasiale europene (altele decât cele hispanice) au contribuit și ele într-o măsură semnificativă la închegarea acesteia. În acest context, facem referire la *teoria civilizatoare* a secolului XIX, teză susținută de adepții pozitivismului și iluminismului, care propune reevaluarea în spirit occidental a paradigmei culturale latino-americane prin eradicarea trăsăturilor retrograde și barbare ale continentului și incorporarea unui sistem de valori alogen, de sorginte anglo-franceză.

Cuvinte-cheie: identitate latino-americană, Celălalt, alteritate, sinteză culturală, secolul XIX, civilizație, barbarie, european/ă, modernitate